

Utvecklingen av luftstridsdoktrinen

Alla kan bli delaktiga

Försvarsmaktens doktrinarbete lever. Flygvapnets doktrinprocess har breddats för att alla goda idéer och tankar ska kunna tas omhand. Doktrin kan stavas d e l a k t i g h e t.

AV JAN REUTERDAHL

En militär doktrin är enkelt uttryckt en samling principer eller handlingsregler för hur verksamheten ska genomföras i fred och krig. Doktriner utgår från erfarenheter, teoribildning och teknisk förmåga. Svenska doktriner har funnits länge, om än i rudimentär och förenklad form. Ibland har de kallats något annat.

Den nya säkerhetspolitiska miljön och det ökade internationella samarbetet har fått oss att inse betydelsen av att systematisera, dokumentera och vidarebefordra vår samlade kunskap och erfarenhet i doktriners form. Behovet av vägledning i verksamheten är stort, liksom behovet av ny kunskap och förståelse för det nya. Det behövs också verktyg för att analysera och hantera nya hot och situationer. Bra doktriner uppfyller dessa behov.

Försvarsmaktens doktrinarbete bedrivs parallellt på alla ledningsnivåer. Redan i år ska den militärstrategiska doktrinen vara klar. Nästa år ska den operativa doktrinen vara i mål och 2004 fastställs de taktiska doktrinerna.

Generalinspektören för flygvapnet ansvarar för flygkrigsdoktrinen – arbetsnamn är Svensk luftstridsdoktrin (SLD). Textunderlag utarbetas i huvudsak vid Flygtaktiska kommando (FTK) i Uppsala. Bidrag kommer även från Krigsveten-

skapliga institutionen vid Försvarshögskolan (FHS) i Stockholm.

Så många som möjligt bör ges tillfälle att lämna synpunkter och underlag till doktrinen. Årets doktrinseminarium vid FHS var menat att vara ett forum just för detta, ett sätt att skapa delaktighet och bredd i processen.

Doktrinseminariet avhandlade den teoretisk grunden för luftstridskrafternas utnyttjande, ett slags allmängiltig ”meny” för vad luftstridskrafter kan åstadkomma. Här beskrivs bland annat tredje dimensionen, militärteoretiska principer, luftstridskrafternas egenskaper och grundläggande förmågor samt, folkrätt m m samt planering och genomförande av luftoperationer. Specifikt svenska förhållanden återges för sig.

Beskrivningen är, där det går, samstämmig med internationella uppfattningar så alla ”hjul” har inte behövt uppfinnas på nytt. Viss text har framkommit genom jämförande studier mellan de norska, brittiska, australiensiska, kanadensiska och amerikanska luftkrigsdoktrinerna. Syftet har varit att finna allmänt vedertagna ”sanningar” om luftkrigföring.

Luftmakt?

Uppslutningen kring FHS-seminariet var stor, intresset ännu större. Närmare 130 personer deltog i två dagars intensivt debatterande och utbyte av åsikter. ”Alla” med någon koppling till luftoperativ verksamhet var där – general som löjtnant, ung som gammal.

Seminariets första sk workshop utgjordes av en fyra timmars granskning av FHS förslag till kapitlen om ”luftmakt”, den ”tredje dimensionen” och ”luftmaktens” egenskaper.

Så föddes Air Power

Begreppet Air Power lär ha myntats 1908 av **H.G. Welles** i boken *The War in the Air*. Det blev snabbt populärt i den anglosaxiska världens militära kretsar för att beteckna förmågan att utnyttja luften. Enligt en tidig nordamerikansk definition är Air Power "... the ability to do something in or through the air. It consists of transporting all sorts of things by aircraft from one place to another" (General **W. Mitchell**, USAF, 1925). Idag är denna antik och otillräcklig eftersom vi har annan teknik och även nyttjar även rymden. Detta väger bland annat European Air Chiefs Conference (EURAC) in i sin definition: "Air Power is the ability to project and employ military force in air or space by or from an air platform or missile operating above the surface of the earth".

Innebörden i Air Power-begreppet varierar alltså m a o över tiden, mellan länder och aktörer. I regel avses dock förmågan att använda elementen ovanför jordytan för att nå militära och politiska mål.

Nytt förslag: "Luftmakt"

Försvarshögskolan föreslog under seminariet att "luftmakt" införs som "paraplybegrepp" för vårt kompetens- och verksamhetsområde. I förslaget togs hänsyn till både internationella definitioner och svenska behov: "Luftmakt är förmågan att militärt bruka system och plattformar som verkar från och/eller i den tredje dimensionen. Detta innefattar bemannade och obemannade rymd- och luftfarkoster, satelliter samt luftvärn".

Tilläggs kan att ordet luftmakt används i Norge, som ett erkänt begrepp.

punkter och marginalanteckningar. Doktrinarbetet kan genom seminariet sägas ha tagit ett stort litet steg framåt. Många goda synpunkter har inkommit. Ung som gammal har visat sig lika kunnig och intresserad av doktrinfrågor. I hela flygvapnet finns nu kontaktpersoner som kan föra doktrindiskussionerna vidare. Grunden till ett nätverk är lagd, en absolut nödvändighet för att doktrinprocessen ska förbli vital.

Informellt nätverk

Engagemanget under seminariedagarna bar vittnesbörd om doktrinens betydelse. Ett för flygvapnet informellt doktrin nätverk kan bli nyckeln till en bra doktrinprocess. Här kan alla förutsättningslöst diskutera doktrinfrågor, få ny information och kunskap, och hjälp att avveckla gammalt kunskapskrot.

Genom doktrin nätverk kan "linjen" förmedla idéer och få dem prövade utan att de blir "sanningar". All förbandspersonal får ett forum för att testa tankar om flyg- och luftkrigföring och allt som därtill hör.

Det är bara en hake. Det finns inget nätverk, inga metoder för att hålla nätverket igång, inget doktrincentrum och sist, men främst, ingen som jobbar heltid med doktrinfrågor. Vem tar bollen?

I doktrinsammanhang är det i sanning vägen som är målet. FHS Luftoperativa avdelning tar därför på sig att arrangera nästa doktrinseminarium, preliminärt i början av 2003. Vad gör Du? ●

ARTIKELFÖRFATTAREN TJÄNSTGÖR VID FÖRSVARSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM.

Vad är "luftmakt"?

Ingen hade hört talas om begreppet. Ett nytt ord i stället för "Air Power" hade sett dagens ljus, men för många var det rena mörkret. Diskussionen böljade fram och tillbaka. Vissa föredrog att använda Air Power, andra luftstridskrafter. Förslaget fick ett mycket blandat mottagande. Debatten lär gå vidare.

I den andra workshopen fick FHS-korpset vad de förtjänade. Dag ett hade de lämnat ut ett tjugotal sidor text för granskning. Dag två fick de en stenhård retur med över 100 sidor kommentarer, syn-